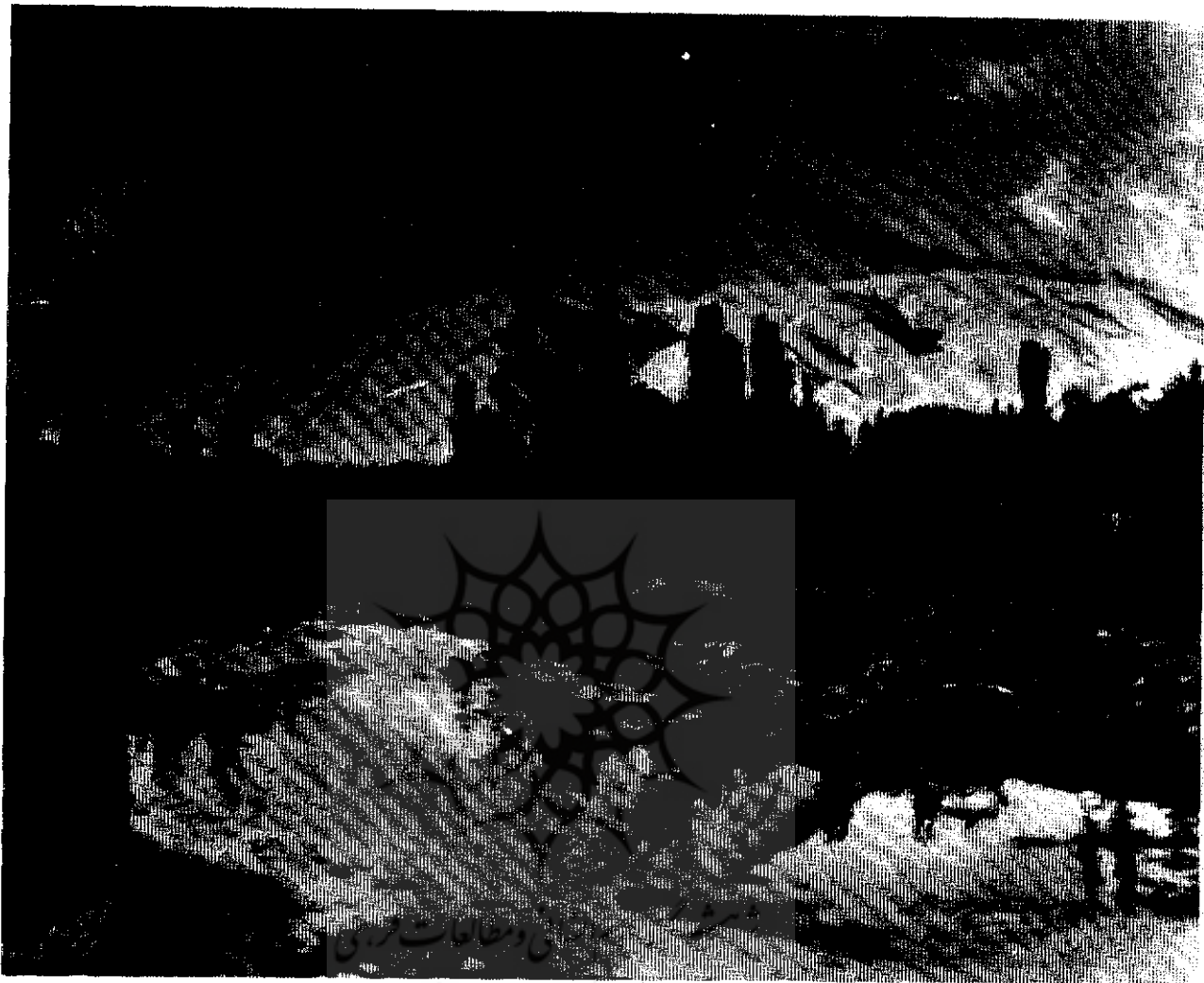




## سیری بر نمایشگاه آثار هنرمندان در موزه هنرهای معاصر بدایعی در پهنه زندگی

موزه هنرهای معاصر پس از مدتی فترت و کمبود يك برنامه ریزی دقیق و حساب شده، اینک توانسته است مشی و منشی موافق با حال و هوا و فضای فرهنگی دوستداران آثار هنری از يك سو و هنرمندان و نوخاستگان هنرها از سوئی دیگر، در پیش بگیرد و به مکانی شایسته و بایسته برای عرضه و تعاطی افکار و آراء و اقوال هنردوستان و هنرمندان تبدیل گردد.

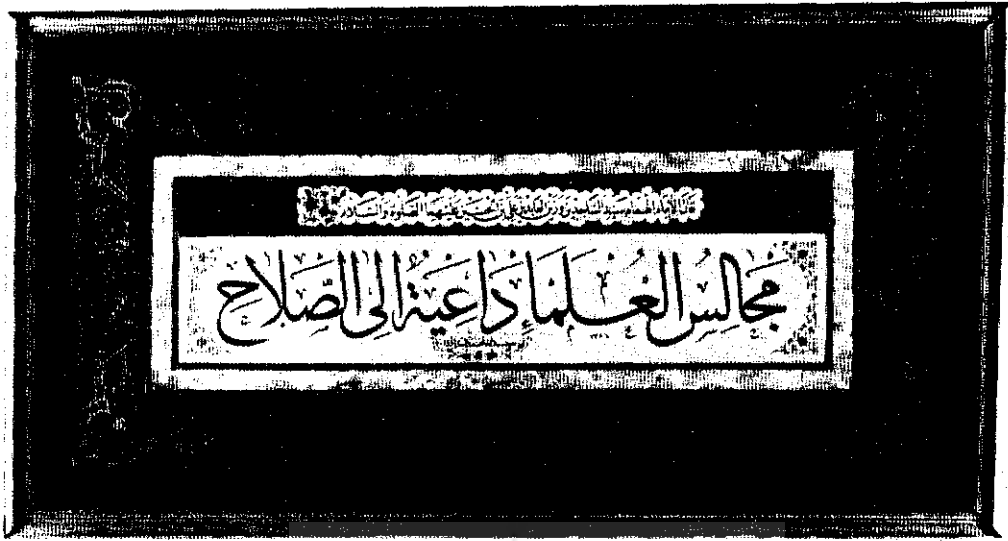
نمایشگاهی از آثار اساتید معاصر رشته های نقاشی و خط در موزه هنرهای معاصر برگزار شده است. ویژگی عمده این نمایشگاه آن است که جملگی هنرمندان شرکت کننده، در رشته های هنر اسلامی آثاری عرضه داشته اند. خط، مینیاتور، تذهیب، تشعیر و نقش قالی در شمار قلمروهایی است که این هنرمندان در آن به کسب تجربه و مهارت پرداخته اند.



علیمحمد حیدریان

تلاشش داشته و بی گمان در راه این جهد، از جان خویش نیز مضایقه نداشته است. از میان آثاری که استاد در این نمایشگاه ارائه داده به جز از مینیاتورها و تذهیبها می توان به طراحی قالی او گذر و نظری داشت. طرحهای قالی استاد رستم شیرازی در غایت و نهایت صلابت و استواری و دلپذیری است. این هنرمند سالدیده اما همچنان توانمند و پرتلاش، نمایشی

استاد جواد رستم شیرازی از هنرمندانی است که در نمایشگاه فعلی موزه شرکت جسته است. وی در شروع نخستین تجربه هایش برای دستیابی به سبک و اسلوبی شخصی در کار مینیاتور، به مطالعه آثار کمال الدین بهزاد، سلطان محمد و آقامیرک پرداخته و نیز در رشته های تذهیب، تشعیر، طراحی قالی، کاشی، گچ بری و قلمزنی گشت و گذاری نشأت یافته از تمامیت توان و



بغدادی



تجویدی

دارد از قدرت و اقتداری درخور و به سزا در قلم گیریه‌ها و ریزه کاریها.

استاد رستم شیرازی، بی هیچگونه شك و شبهه‌ای، در ستیغ و چکاد هنرهای اسلامی ایران مکانی درخور شأن هنرمندانه اش دارد. باشد تا چراغ عمرش، کماکان فروزنده و گرمی بخش بماند و پیاید و دوستداران و خواهندگان آثارش را از لیب قلم قدرتمندش بیش از اینها گرمی و نور بخشد.

ناگفته نماند که استاد تاکنون در ۳۵ نمایشگاه در داخل و خارج کشور شرکت داشته و در نمایشگاه جهانی بروکسل به سال ۱۳۲۷ نشان طلا دریافت داشته است.

محمود فرشچیان - مینیاتورست پرسابقه و جستجوگر و نوآور، بخشی دیگر از فضای موزه را به عرضه آثار خود اختصاص داده است.

فرشچیان یکی از یگانه‌ترین مینیاتورستهای سنت شکن و بدعت‌گزار است که با ایجاد مضامین و موضوعات بدیع، مینیاتور را از آن فضاهاى ادبی محض به اقلیمی رنگین‌تر و پرنقش و نگارتر کشانیده است. پس از بدایع و ودایع فرشچیان، هنر مینیاتور در زمانه ما دیگر خود را اسیر و بندی ابیات اشعار این و آن نمی‌داند. او می‌تواند نوگرایی و نوپویی، آثار طرفه و نخبه از موضوعات حسی روزمره و عادی زندگی را با خامه شهدآلودش رقم بزند. فرشچیان در طی عمر بالنسبه طولانی‌ای که در کار مینیاتور صرف کرده، هم اینک از جایگاهی بلند و بالا در عرصه هنر برخوردار است.

مهمترین و یزگی کارهای فرشچیان غیر از

رنگ آمیزی استادانه و قلم گیریه‌های ظریف و دقیق، بهره او از سوره هاست، سوره هائی که تا پیش از او، حتی نیم نگاهی نیز از سر لطف، بدان‌ها انداخته نمی‌شد. اینک مینیاتورست می‌داند که هنر معاصر ما نیاز به جستجوها و کنکاشهائی وسیع و پردامنه در هفت اقلیم هنر دارد و مینیاتور به عنوان یکی از اصلی‌ترین شعب و شاخه‌های هنر اسلامی، نقشی عظیم را در ایفا و ایفاد این تعهد عهده دار است.

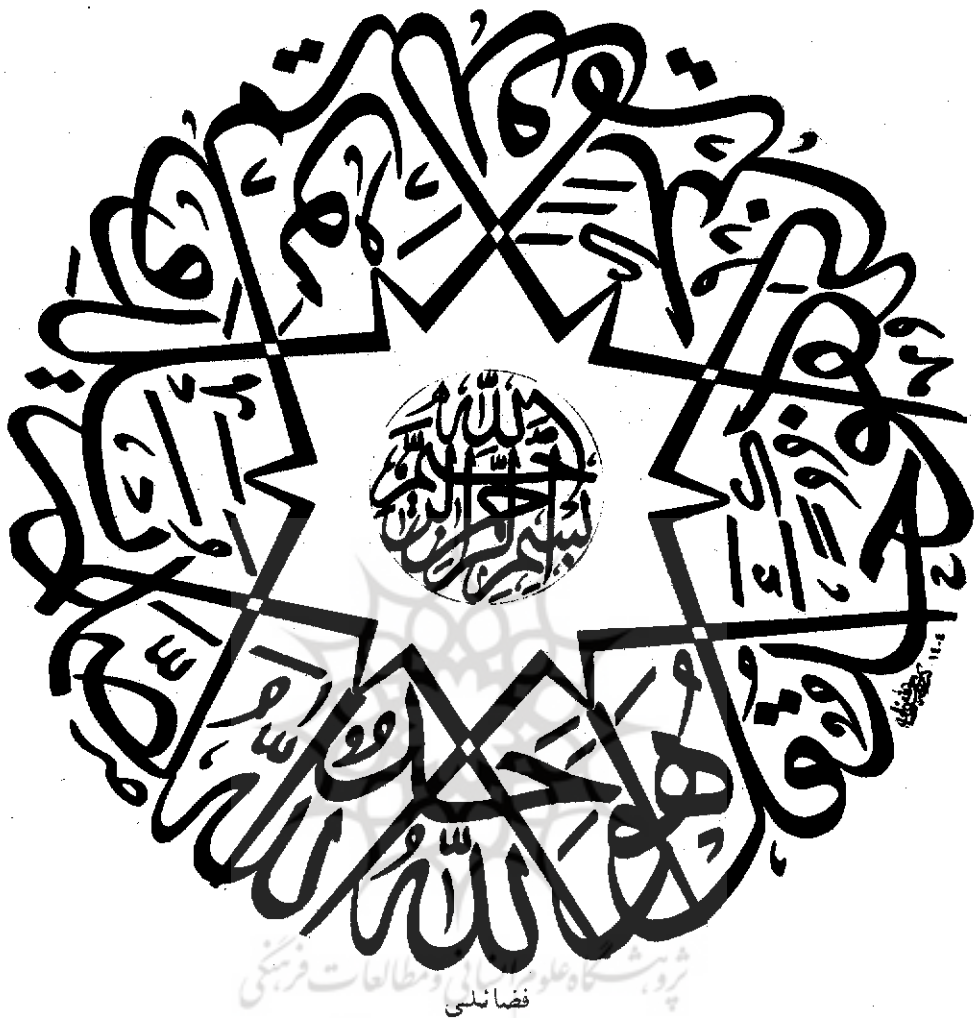
یک دو اثر تازه فرشچیان همچنان از طراوت و حلاوت دوران جوانی و شباب حکایت دارد و طرفه اینکه فرشچیان، هنرمندی است سالدیده که با روح و روان عارفانه اش توانسته بدعت‌هائی خوب و دلنشین در کار مینیاتور عرضه کند. در میان آثارش به خصوص باید به تابلوی مرد فر به‌ای که با سُبُلّت برتافته اش نشسته اشاره کرد. طرحهای سر و صورتهای دیگر استاد که در پیرامون و جنب و جوار کار اصلی یعنی تابلوی مرد فر به آورده شده از طنزی گزنده و هشداردهنده حکایت دارد.

فرشچیان در نهایت سادگی مفهوم مسخ آدمیان را نمایش می‌دهد. گردش و چرخش قلم چنان ماهرانه است که آدمی به یاد آثار سالهای دور استاد می‌افتد. سالهائی که همواره و همیشه حرفهائی ناگفته و تازه در کارهای فرشچیان موج می‌زده است.

چهره شاخص نمایشگاه فعلی آثار هنرمندان و اساتید، عرضه و ارائه قالیهای استاد رسام عرب زاده است. سرانگشتان سحرآفرینی که تار و پودها را در شولائی از اُبّهت و اعجاب فرا







آبستره نیز دیده می شود. دنیای کوچک دیوانگان بزرگ و یا گلیم «سازمن» اش در شمار آثاری است که به شیوه های مدرن، هستی یافته اند.

عرب زاده فارغ التحصیل هنرستان تبریز و دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران است که تا چهارده سالگی نزد پدرش سید حسین زیدی لطیفی معروف به سید عرب که از نوادر زمان خود بود، آموزش دید و سپس به طراحی گل قالی

می پوشد و به زندگی پرملاز آدَمیان، حسی تازه و نو و بدیع می بخشد مستدام باد. عرب زاده این یگانه مرد عرصه هنر قالی ایرانی با چنان پشتوانه ای از قدرت و هیبت، تار و پود قالیها را سی بافد که تو گوئی معجزه گری سر حلقه گمشده جادویی اش را دوباره باز می یابد.

درفرشهای استاد رسام عرب زاده به جز طرحهای کلاسیک، گرایشهایی به سبکهای



ز دست خویشین اموخت باید رسم یاری را

که هنگام خطر با بهر بر عنوی سپرد کرد

پرداخت. آثارش در موزه‌های اروپا از جمله موزه‌های لوور و نیز مقر سازمان ملل متحد نگهداری می‌شود.

جای جای در کنار فرشهای این سرزمینهای بی‌غروب که آفتاب و آفاق را در پیش روی تماشاگر نکته‌سنگ و زیبائی شناس ایرانی می‌گسترده، قطعه شعرهایی که در تحییب و منقبت استاد سروده شده نیز برای حظّ حال تماشاگران عرضه شده‌اند.

از شاعرانی که سروده‌هایی در وصف هنر و صف ناشدنی استاد عرب‌زاده ساخته‌اند می‌توان از: جواهری وجدی، بیژن ترقی، دکتر علی‌رضا میثمی [پروانه]، مهرداد اوستا، سید محمد حسین شهریار و وحید تهرانی [متخلص به معجزه] نام برد. شعر روح‌نواز و دلکش فارسی در کنار قالبهای زیبا و هوش‌ریا و خیال‌انگیز استاد عرب‌زاده چه زیبا ترکیبی است و چه نادره و صفی!

زین حروف حالی از نسخ اوست، جلد قرآن، شکارگاه، بر در ارباب بی‌مروت دنیا، فردوسی‌نامه، منبت، قومی متفکرند در مذهب و دین، چوگان [گوی قضا]، سرامیک و پرندگان عاشق در شمار سایر عناوین آثار استاد هستند. در میان این آثار جلائی و شکوه‌مندی و نفاست و فخر و نازش فرش «فردوسی‌نامه» راستی که حیرت‌انگیز و شگفت است. این فرش چنان در پای شاهنامه حکیم توس پهن شده که عظمت او و شاهنامه‌اش را از فرش خاکی تا عرش اعلائی رسانده است.

تابلوی پرندگان عاشق او نیز، نمونه‌ای دیگر

از اوج و عروج هنر است. هنری که می‌رود تا در قله‌های بالابند و سترگ و ژرف‌انگهر، اوجی خوش بیابد.

ژیلا عرب‌زاده دختر استاد نیز که این هنر را در تمامی ابعاد از پدر به میراث برده با فرش «گنبد مسجد چهارباغ» در این نمایشگاه شرکت جسته است.

استاد علی کریمی نیز یکی دیگر از مینیاتوربسته‌های پرسابقه ما است. کریمی به صبغه و سابقه کار مینیاتور، تا حدود فراخور حال، گام‌هایی رو به سوی نوآوری‌هایی اگرچه محتاطانه و محافظه‌کارانه، برداشته است. کریمی در شمار موارث کهن هنر اسلامی ایران است و در این نمایشگاه تجدید دیدار با آثار این استاد، فرصتی مغتنم است.

استادان علی کریمی، مرحوم تجویدی و بهزاد بوده‌اند. وی در ۱۵ نمایشگاه در داخل و خارج کشور شرکت داشته و ۵ مدال طلا را از نمایشگاه‌های داخلی و ۳ مدال را از نمایشگاه‌های دهلی، بروکسل و ترکیه به خود اختصاص داده است. مقالاتش در باره تاریخ هنر ایران و سبک‌شناسی در روزنامه اطلاعات و مجلات هنر و مردم و نقش‌ونگار به چاپ رسیده و کتاب سبک‌شناسی هنر ایران وی در شرف انتشار است.

کریمی از مینیاتوربسته‌های پرکار است. آثار جنگ تحمیلی عراق بر ایران که در سال ۱۳۵۹ ساخته شده در شمارتک کارهای برجسته کریمی به‌شمار می‌رود. این تابلو نمونه‌ای دیگر از دستیابی بر سوژه‌های مردمی و مردم فهم و





هماهنگ ساختن رویداد های زندگی با ابراز و ادات هنر مینیاتور است.

محمد علی زاویه، استاد سرشناس هنر مینیاتور است که در این نمایشگاه آثاری از خود را به نمایش گذارده است.

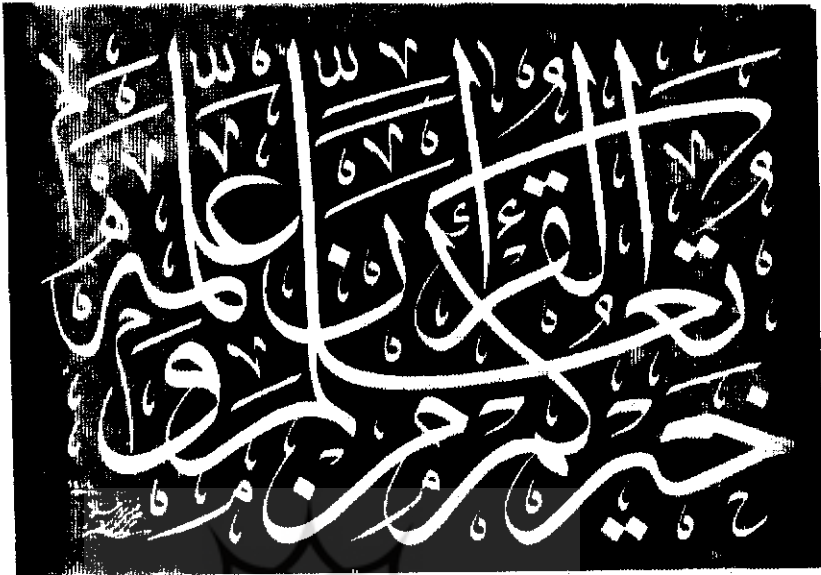
سکینه [زینت السادات] امامی از دیگر مینیاتور یستهای شرکت کننده در این نمایشگاه است. امامی مینیاتور گل و مرغ را نزد استاد «انش آموخته، هنر تذهیب را از استاد حسین خطائی و سوخته کاری را از مرحوم آقائقی کلیاسی یاد گرفته است. وی مدتی نزد استاد حسین بهزاد و حاج مصور الملکی تعلیم دیده، و طلاکوبی را نیز از مادر و مادر بزرگش آموخته است.

کارهای خانم امامی در عین زیبایی خبر از روحیه ای لطیف می دهد. روحیه ای که با ظرافتها و نازک اندیشی ها و خیال بازی های ذهن شکل نیافته اش، هنوز راهی دراز پیش روی دارد.

محمد تجویدی مینیاتور یست معاصر نامی آشنا برای هنردوستان ایرانی است. تجویدی که به واقع هنرمندی سرشناس است در این نمایشگاه تمثالهائی از خاندان عترت را به نمایش گذارده که در جملگی آنها دقت معهود و موعود استاد به چشم می آید.

تجویدی هنرمندی قدیمی است که از زمان انتشار مجله موسیقی در صفحه آرائی و طرحهای روی جلد با آن مجله همکاری داشته است و نمایشگاه فعلی نمی تواند بیانگر کامل همه ابعاد آثار تجویدی باشد که او به تعهد و تعمد کوشیده





ضمن تحصیل علوم دینی گاهی که مجال می یافت، در زمینه انواع خطوط دست به تمرین و کسب تجربه می زد. پدر ایشان مرحوم آیت... آقا سید محمد جواد نجومی از خوشنویسان عصر و به حق میرزا نیریزی این زمان بودند. آیت الله نجومی از فرط عشق به مطالعه کتاب و شوق به کتابخانه علاقه زیادی به هنرهای ظریف، همچون خوشنویسی، تذهیب، کتاب سازی، صحافی، تجلید، کاغذسازی، رنگ و ابری سازی که در ارتباط با کتاب و کتابخانه هستند، پیدا کرد. وی مدارس ابتدائی را نزد محمد رضا اقبال دیده و مجالسی نیز در نشست با استاد هاشم بغدادی به عنوان تعلیم خط داشته است.

در نمایشگاه فعلی، قطعات خطی استاد از آیات قرآن کریم به بیننده حس و حالی خاص می بخشد و بعضی از این آثار را استاد با دست خود تذهیب کرده است. قطعات خطی با قلم و تعداد نادری از آنها به گونه پرکردن یا خط نقاشی

تا تنها آثار مذهبی اش را عرضه کند.

تجویدی مینیاتور را در هنرستان هنرهای زیبا آموخته است. وی از پرکارترین هنرمندان مینیاتور ایران است که آثارش را در تزئین دواوین شعر به کار می گیرد. او در سال ۱۳۳۲ از طرف شورای عالی فرهنگ به سمت استاد هنرهای زیبا منصوب گردید و مدتی با استاد بهزاد مینیاتورست معاصر فعالیت هنری داشت. ناگفته نماند که تعدادی از آثارش تاکنون در موزه های جهان نگهداری و صیانت می شود.

بی گمان تجویدی هنرمندی ارزشمند و صاحب سبک است. امیدواریم که در نمایشگاههای آتی، شاهد نمایش آثار تازه استاد باشیم.

آثاری نیز از خطاطیهای آیت... سید مرتضی نجومی در این نمایشگاه عرضه شده است. آیت... نجومی خطاط پرسابقه و ارجمند، در بهمن سال ۱۳۰۷ در باختران به دنیا آمده و در

تحریر شده است آیت الله نجومی کمال دقت را به کار برده است تا موزونی حرکات و کرسی حروف از بین نرود.

به جز آثار آیت الله نجومی، خطاطیهای کابلی، میرخانی، جلیل رسولی، استاد علی اکبر کاوه، علی ابریشمکار، جهانگیر نظام العلماء، سلحشور، فضا ئلی و یزدانی دیواره های بلند موزه هنرهای معاصر را با زیب و زینت چشم نواز خود مزین ساخته اند. در باره تك تك آثار این اساتید پیش از اینها بحثهایی داشته ایم و در این موقعیت مغتنم، تنها این تذکار را می آوریم که مجموعه خطوط نمایشگاه موزه هنرهای معاصر، مجموعه ای است صمیمی، گرم و در عین حال کامل و جامع و دوستداران فراوان هنر خوشنویسی می توانند از تماشای نمایشگاهی ارزنده و جالب بهره مند شوند.

از دیگر شرکت کنندگان در نمایشگاه، استاد هاشم ظریفیان تبریزی است. وی در سال ۱۳۰۱ در مشهد به دنیا آمد، در سال ۱۳۲۰ به استخدام آستان قدس رضوی درآمد و در کتابخانه آنجا رشته تذهیب را ادامه داد. اکثر آثار او در این نمایشگاه عرضه شده و شیوه کارش آبرنگ و نقطه پردازی و استادش مرحوم محمد رضا قزلباش بوده است.

به اعتقاد ما تك چهره های زکریای رازی، سید جمال الدین اسدآبادی، اعتماد السلطنه مولف مطلع الشمس، شاه اسماعیل صفوی، میرزا شجاع السلطنه پسر فتحعلی شاه، کریم خان، آغامحمدخان، کمال الملك و عادل شاه یا علی شاه در شمار دیدنی ترین کارهای نمایشگاه فعلی موزه هنرهای معاصر است.

استاد ظریفیان با چنان ظرافت و باریک اندیشی این چهره ها را تصویر کرده که تنها واژه سپاس و ستایش درخور مقام بلند اوست. کارهای ظریفیات و خاصه پرتره هایی که به شیوه نقطه پردازی [پوانتالیسم] آفریده شده، در حقیقت حرف آخر در هنر آبرنگ و صورتک سازی است. ایجاد زمینه آشنائی با این هنرمند نه چندان سرشناس مشهودی و کشف او به عنوان استادی کهنه کار و مجرب و جستجوگر در شمار حرکت های خوب و درست موزه هنرهای معاصر بوده است.

یکی دیگر از گالریهای موزه به نمایش آثار علیمحمد حیدریان اختصاص دارد. حیدریان از شاگردان سرشناس و نامدار مکتب کمال الملك است و فرصت دیدار دوباره آثارش فرصتی است خوب و مغتنم.

از دیگر ابتکارات موزه، اختصاص دادن یک گالری کوچک به عنوان «در دنیای هنر چه خبر است؟» می باشد. این گالری با عکس و تفصیل و بریده جراید خارجی، بیننده را در جریان آخرین رویدادهای هنرهای تجسمی در سطح دنیا قرار می دهد. هم اینک گالری عکاسی لندن، تیت گالری، تالار هنر طراحی، گالری ایسی براشو، گراند گالری و نمایشگاه بال سونیش آثاری از میرو، کاندینسکی، ماتیس، بکمن و چند نقاش دیگر را به نمایش گذارده اند. ابتکار جدید موزه را تأیید می کنیم و امیدواریم که موزه هنرهای معاصر در راه تبیین و تفسیر تصویر گرایانه اش موفق و موید باشد.